

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน ประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Linear Structural Relationship Model of Quality Teams Affecting Primary School

Effectiveness in The Northeast Under The Office of The Basic Education Commission

วรภรณ์ ชาเรืองเดช¹⁾ ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร²⁾ ทนงศักดิ์ คุ่มไชนะ³⁾ และ วลัยนิภา ฉลากบาง⁴⁾

Waraporn Charuaendech¹⁾ Sakthai Surakitbowon²⁾ Tanongsak Koomkhainam³⁾ and Wannika Chalagbang⁴⁾

¹⁾สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Department of Educational Administration and Development, Sakon Nakhon Rajabhat University.

²⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Associate Professor Department of Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.

³⁾รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Associate Professor Department of Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.

⁴⁾ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Assistant Professor Department of Educational Administration, Sakon Nakhon Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และศึกษาถึงอิทธิพลของตัวแปรต่างๆ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้แบบสอบถามซึ่งมีค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.93 - 0.99 กลุ่มตัวอย่าง คือโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2557 จำนวน 330 โรงเรียน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน ผู้ให้ข้อมูลคือ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอน โรงเรียน ละ 3 คน รวม 990 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม LISREL for windows ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างรูปแบบเชิงสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ผลการวิจัยพบว่า

1) รูปแบบที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย บริบทขององค์การ ลักษณะของงาน คุณลักษณะของทีม กระบวนการทำงานของทีม และประสิทธิผลโรงเรียน 2) ผลการตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ ที่สร้างขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า มีความสอดคล้องกลมกลืน (Chi-square = 38.34, P-value = 1, df = 141, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, Largest Standardized Residual = 1.66) อิทธิพลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด เป็นดังนี้ อิทธิพลทางตรง ได้แก่ กระบวนการทำงานของทีม อิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ บริบทขององค์การ และอิทธิพลรวม ได้แก่ คุณลักษณะของทีม และลักษณะของงาน โดยองค์ประกอบ ทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบายทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา ได้ร้อยละ 88

คำสำคัญ : รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น ทีมคุณภาพ ประสิทธิภาพโรงเรียน

Abstract

The purposes of this study were to create a linear structural relationship model of quality teams affecting primary school effectiveness in the northeast under the office of the basic education commission, and to investigate goodness of fit of the created model and the empirical data. The study was conducted in two phases : Phase I – determining a research conceptual framework and Phase II – testing the research hypotheses. The research instrument was a questionnaire with reliability coefficient from 0.93 - 0.97. The sample were 330 schools in 2014 academic in the northeast under the office of the basic education commission, which were selected by multi-stage random sampling. The subjects were 990 persons who were the director, master teacher and teacher in the school. LISREL for windows program was applied to analyze the confirmatory factor analysis, and to test goodness of fit of the created model and the empirical data. The findings were as follows : 1) The linear structural relationship model of comprised five components; organizational context, task characteristic, team characteristic, team process and school's effectiveness. 2) The goodness of fit between the created model and the empirical data showed that they were a good fit (Chi-square = 38.34, P-value = 1, df = 141, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.97, Largest Standardized Residual = 1.66). The factors most impacting on the schools effectiveness ; direct influencers was team process, indirect factors was organizational context and factors which created total effects was team characteristic and task characteristic. When considering the prediction power, the four causal factors could explain the variance of with the value of school effectiveness 88 percent.

Keyword : linear structural relationship model quality teams, school effectiveness

บทนำ

ในปัจจุบันการบริหารองค์กรไม่ว่าจะเป็นองค์การภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องให้ความสำคัญ และคำนึงถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาหรือปรับปรุงวิธีการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และประหยัดสูงสุด เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารงานให้แก่องค์กรมากขึ้น เพราะนอกจากจะเป็นผลดีต่อองค์กรนั้นโดยตรงแล้ว ยังทำให้องค์กรสามารถปรับตัวรองรับกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ซึ่งเป็นยุคที่มีการแข่งขันกันอย่างรุนแรงได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ผู้บริหารยุคใหม่จะต้องเปลี่ยนรูปแบบการทำงานจากแบบเดิมที่ให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำคนเดียว (One man show) มาเป็นรูปแบบการทำงานในลักษณะการทำงานเป็นทีม (Teamwork) เพราะจะเป็นวิธีเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่องค์กร ทำให้องค์กรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันจนสามารถเอาชนะ

คู่แข่งชั้น หรือทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ [14] โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของสังคม

แห่งการเรียนรู้ (Knowledge-based society) ผู้บริหารจะต้องรู้จักแบ่งงานหรือการมอบอำนาจ และกระจายหน้าที่และความรับผิดชอบให้แก่ทุกคนในองค์กร เพื่อให้ทุกคนช่วยกันปฏิบัติงานในลักษณะของการเป็นทีมงาน (Teamwork) ซึ่งเป็นรูปแบบการทำงานที่เกิดจากความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายในองค์กร เนื่องจากทุกฝ่าย ในองค์กรมีบทบาทต่อการปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้การทำงานต่างๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ทั้งนี้ประเทศตะวันตกและประเทศญี่ปุ่นที่ประสบความสำเร็จ ในการประกอบธุรกิจเป็นอยู่อย่างมากมาย ล้วนใช้วิธีการทำงานแบบทีมงานทั้งสิ้น [4]

การจัดองค์กรโดยใช้ทีมได้รับความนิยมอย่างสูงในการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา และยุโรปนับตั้งแต่ศตวรรษ 20 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน

องค์การในยุคเดิมดำเนินงาน โดยยึดถือการทำงานในลักษณะส่วนบุคคล การแบ่งงานกันทำตามหน้าที่รับผิดชอบและความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน แต่แนวคิดการทำงานเป็นทีมเป็นการร่วมมือแก้ปัญหาในการทำงานการสร้างสรรค์นวัตกรรมตลอดจนพัฒนาคุณภาพผลผลิตและบริการจึงนับเป็นแนวทางใหม่ที่ช่วยให้องค์การเกิดความก้าวหน้า [6] ซึ่งมโนทัศน์ของการทำงานเป็นทีมนั้นอยู่ภายใต้ความเชื่อมั่นในการที่จะผสมผสานความรู้ ทักษะและความสามารถของสมาชิก คุณค่าของความร่วมมือและพลังร่วมที่นำไปสู่การเสริมสร้างและยกระดับของค์การให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล [10]

การทำงานเป็นทีมจะต้องคำนึงถึงหลักการที่สำคัญ ดังนี้ 1) เป้าหมายสูงสุดในการทำงานเป็นทีม คือ การเป็นทีมงานคุณภาพ ซึ่งจะเกิดผลลัพธ์ คือ มีกระบวนการทำงานที่มีประสิทธิภาพ และ 2) สมาชิกของทีมงานเป็นผู้มีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งผลให้งานบรรลุผล และ 3) สมาชิกของทีมงานมีความสุข [13] อย่างไรก็ตามการทำงานเป็นทีมให้ประสบผลสำเร็จ เป็นทีมที่มีประสิทธิผล หรือมีคุณภาพนั้น มีองค์ประกอบที่สำคัญ อยู่ทั้งในตัวผู้นำทีม สมาชิกของทีม และแบบแผนหรือการจัดทีมนั้น มีคุณลักษณะที่แสดงให้เห็นถึงการเป็นทีมงาน ที่มีประสิทธิผลไว้ 12 ประการ ได้แก่ ความชัดเจนของวัตถุประสงค์ บรรยากาศการทำงานที่ปราศจากพิธีรีตอง การมีส่วนร่วม การรับฟังซึ่งกันและกัน ความไม่เห็นด้วยในทางบวก ความเห็นพ้องกัน การสื่อสารที่เปิดเผย บทบาทและการมอบหมายงานที่ชัดเจน ภาวะผู้นำร่วมความสัมพันธ์กับภายนอก รูปแบบการทำงานที่หลากหลาย และการประเมินผลตนเอง [7] ซึ่งทีมที่มีประสิทธิผลสูงเช่นนี้ จะก้าวไปสู่การเป็นทีมผู้นำ (Leadership team) ได้ ซึ่งผลศึกษาที่สรุปไว้ว่าสมาชิกทุกคนในทีมต้องมีแนวความคิดที่ว่าผู้อาวุโสทุกคนต่างมีส่วนสำคัญต่อระบบโรงเรียน พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบอย่างเสมอภาคกัน นับตั้งแต่ครูใหญ่ (Principal) ลงไปถึงภารโรง [8] ทีมต้องปรับความสามารถในการจัดการกับสถานการณ์ด้วยยุทธศาสตร์ทางการศึกษาที่ได้เลือกสรรไว้แล้ว ทีมต้องรับผิดชอบต่อที่จะกำหนดทิศทางในการจัดการศึกษาของโรงเรียน และต้องเป็นผู้รับผิดชอบ

ต่อการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุผลตามทิศทางหรือแนวโน้มทางการศึกษาของโรงเรียนนั้น [11] คุณค่าของการใช้ทีมในการบริหารองค์การ พบว่า ทีมที่มีประสิทธิผลจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งในด้านการปฏิบัติงานที่บรรลุเป้าหมายทั้งในเชิงผลผลิตและบริการ ประโยชน์ในด้านเจตคติ ได้แก่ ความพึงพอใจในการทำงานของสมาชิก รวมทั้งประโยชน์ในด้านพฤติกรรมกรธำรงรักษาความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างสมาชิกอันจะส่งผลให้เกิดการดำรงอยู่ของทีมต่อไป [3]

เมื่อพิจารณาถึงความสำคัญดังกล่าวประกอบกับผลการศึกษาจากแหล่งความรู้ต่างๆ พบว่า โรงเรียนประถมศึกษาส่วนใหญ่มีการบริหารงานแบบ Top down คือ ผู้บริหารเป็นผู้สั่งการเพียงฝ่ายเดียว การทำงานเป็นทีมยังไม่ปรากฏเด่นชัดเนื่องมาจากวัฒนธรรมองค์การที่ไม่ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม ทั้งๆ ที่การทำงานเป็นทีม เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากงานบางชนิดไม่สามารถทำงานให้สำเร็จได้เพียงคนเดียว ต้องอาศัยกำลังคนกำลังความสามารถและประสบการณ์จากหลายๆ คน ต้องการความคิดสร้างสรรค์ใหม่ๆ บางครั้งต้องแก้ปัญหาของหน่วยงานร่วมกัน เป็นการสร้างบรรยากาศการทำงานที่มีเอกภาพของหน่วยงาน และส่งผลถึงประสิทธิผลของโรงเรียน [5] ซึ่งวัดได้จากความสามารถของโรงเรียนที่สามารถพัฒนาสติปัญญาของนักเรียนให้สูงขึ้นได้ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด โดยเฉพาะคุณภาพของผู้เรียนที่เป็นตัวบ่งชี้สำคัญอย่างหนึ่งของความมีประสิทธิภาพของโรงเรียน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนเป็นองค์การให้บริการที่ผูกพันกับเรื่องของการสอน และการเรียนรู้เป็นหลัก เป้าหมายสุดท้ายของสถานศึกษาคือการเรียนรู้ของผู้เรียน [3]

ด้วยเหตุดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมงานคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยศึกษาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้น (Linear structural relationship or LISREL) ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาที่ใช้พิสูจน์ความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรได้อย่างสมบูรณ์

รวมทั้งยังสามารถอธิบายได้ว่าตัวแปรสาเหตุแต่ละตัวมีอิทธิพลเท่าใด เป็นอิทธิพลทางตรงหรืออิทธิพลทางอ้อม และมีทิศทางแบบใดต่อตัวแปรตามโดยจะเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์กับประชากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปสู่การปรับปรุงและพัฒนากระบวนการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เหมาะสมสอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่ในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของที่มีคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของที่มีคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีการวิจัย

การวิจัยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยประกอบด้วย

- 1) วิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (documentary analysis)
- 2) สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน (in-depth interview) และ
- 3) การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น จำนวน 3 แห่ง (best practice)

เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นแล้วนำข้อมูลที่รวบรวมมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา แล้วนำผลที่ได้ไปสร้างกรอบแนวคิดการวิจัย

ระยะที่ 2 การตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง เป็นโรงเรียนประถมศึกษา ในภาค

ตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 330 โรงเรียน และกลุ่มผู้ให้ข้อมูลจำนวน 990 คน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 330 คน หัวหน้างาน 330 คน และครูผู้สอน 330 คน ได้มาโดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน โดยการกำหนดเกณฑ์โรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มตัวอย่างและเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนด แล้วจึงสุ่มเลือกโรงเรียนประถมศึกษาในกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนจนได้กลุ่มตัวอย่างครบตามจำนวน [12]

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบ่งเป็น 3 ตอน ข้อคำถาม 103 ข้อ โดยผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาด้วยเทคนิค IOC จากผู้เชี่ยวชาญ 5 คน แล้วจึงนำไป Try out หาค่าอำนาจจำแนกมีค่าระหว่าง 0.500-0.784 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแต่ละตอนมีค่าตั้งแต่ 0.93 - 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามด้วยวิธีการนำส่งด้วยตนเองและทางไปรษณีย์

การวิเคราะห์ข้อมูล 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows หาค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (pearson's product moment correlation coefficient) เพื่ออธิบายสภาพทั่วไปของตัวแปร 2) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงสาเหตุ จากทฤษฎีที่ได้ศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL for Windows ในการประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธี likelihood สูงสุด (maximum likelihood estimate) ตามโมเดลที่ใช้เป็นกรอบแนวคิดการวิจัย [15]

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับผลการศึกษาจากบริบทจริงพบว่า รูปแบบประกอบด้วยตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัว คือ 1) บริบทขององค์การ ซึ่งมีตัวแปร สังเกตได้ จำนวน 4 ตัวแปร คือ รางวัล การฝึกอบรม ทรัพยากรในการทำงาน และ วัฒนธรรม

องค์การ ตัวแปรแฝงภายใน ประกอบด้วย 4 ตัวแปร ได้แก่ 1) ด้านลักษณะของงาน มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร คือ ความหลากหลายของทักษะการทำงาน เอกลักษณะของงาน ความสำคัญของงาน ความเป็นอิสระในการทำงาน และการสะท้อนผลงาน 2) ด้านคุณลักษณะของทีม มีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 5 ตัวแปร คือ องค์ประกอบของทีม เป้าหมายของทีม บทบาทของทีม ปทัสถานของทีม และระบบสารสนเทศของทีม 3) ด้านกระบวนการทำงานของทีม มีตัวแปรสังเกตได้ จำนวน 6 ตัวแปร คือ ภาวะผู้นำทีม การมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร ความเหนียวแน่นในทีม การประสานงาน และการจัดการความขัดแย้งในทีม และ 4) ด้านประสิทธิผลของโรงเรียนมีตัวแปรสังเกตได้จำนวน 3 ตัวแปร คือ การบรรลุ เป้าหมายขององค์การ การเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ และบรรยากาศของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้อง [8]

ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยได้กำหนดปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน เป็น 4 ปัจจัย คือ บริบทองค์การ คุณลักษณะของทีม คุณลักษณะของภาระงาน และกระบวนการของทีม พบว่า ทุกปัจจัยส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

2. รูปแบบสมมติฐานการวิจัยที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งตรงตามสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ที่ว่า “รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์” โดยมีค่าสถิติวัดความกลมกลืนของรูปแบบ คือ ค่าไค-สแควร์ (chi-square) มีค่าเท่ากับ 38.34 ท้องศาอิสระ (degree of freedom) เท่ากับ 100 ค่าความน่าจะเป็น (p-value) = 1 ค่า RMSEA = 0.00 ค่า Goodness of

Fit Index (GFI) = 0.99 ค่า Adjusted Goodness of Fit Index (AGFI) = 0.97 และค่า Largest Standardized Residual = 1.66 เมื่อพิจารณาในรูปแบบพหุรูปแบบและองค์ประกอบของรูปแบบมีความเหมาะสมตามหลักแนวคิดทฤษฎีที่นำมาพัฒนารูปแบบองค์ประกอบของรูปแบบที่สร้างขึ้นประกอบด้วย บริบทขององค์การ ลักษณะของงาน คุณลักษณะของทีม กระบวนการทำงานของทีม และประสิทธิผลโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ [15] ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า ปัจจัยด้านบริบทองค์การ ปัจจัยด้านการออกแบบทีม และปัจจัยด้านกระบวนการทำงานภายในทีมมีอิทธิพลทางตรงต่อ ความมีประสิทธิภาพของทีม และส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย [1] ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างตัวแบบโครงสร้างเชิงเส้น (structural equation modeling) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพของทีมโดยศึกษากับทีมดูแลสุขภาพจำนวน 97 ทีม จากโรงพยาบาล 11 แห่งในเมืองออนตาริโอ ประเทศแคนาดา ผลการศึกษาค้นพบว่า ในจำนวน ห้าปัจจัยของตัวแบบโครงสร้างเชิงเส้นนั้น ปัจจัยกระบวนการของทีมเป็นหนึ่งในปัจจัยที่ส่งผลโดยตรงต่อประสิทธิผลของทีมรวม และผลการวิจัย [11] พบว่า ตัวแบบเชิงทฤษฎีทั้งสี่ตัวแบบมีความสอดคล้องกันในหลายประเด็น โดยเฉพาะองค์ประกอบ ด้านกระบวนการของทีมส่งผลโดยตรงต่อความมีประสิทธิภาพของทีมซึ่งจะส่งผลต่อไปยังประสิทธิผลโรงเรียน

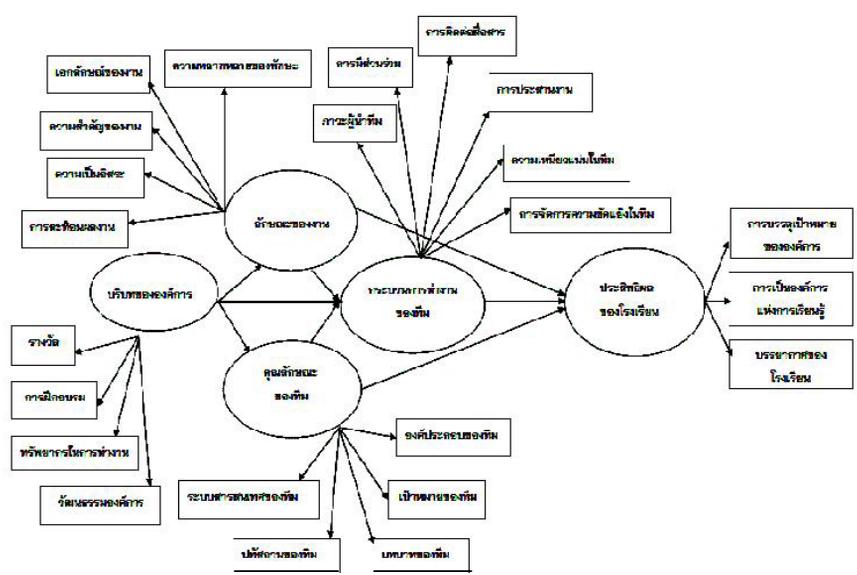
3. การศึกษาอิทธิพลของตัวแปรทั้ง 4 ตัว พบว่า กระบวนการทำงานของทีมมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 บริบทขององค์การ มีอิทธิพลทางอ้อมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 1.14 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกระบวนการทำงานของทีม มีอิทธิพลรวมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด

โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.71 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

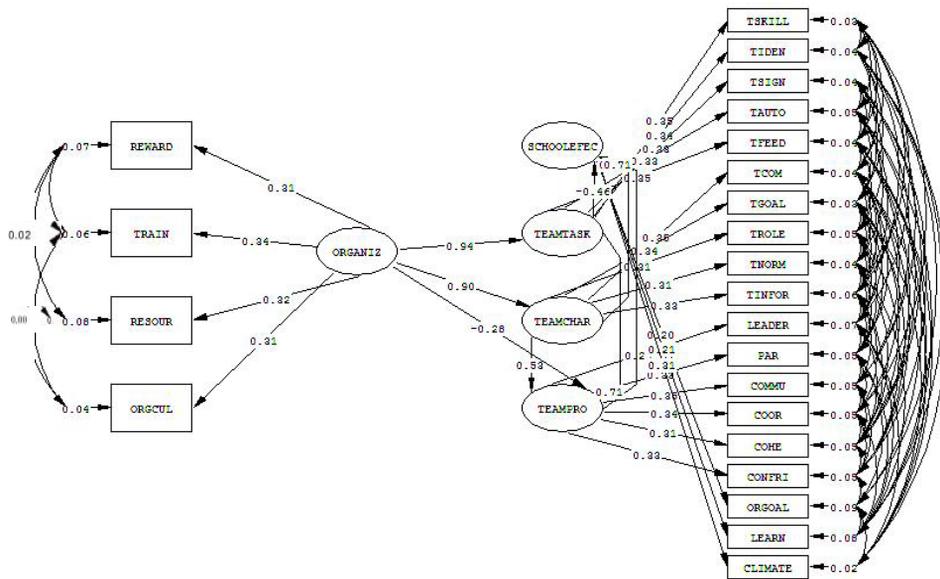
โดยองค์ประกอบทั้ง 4 ตัว ดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบายประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 88 สรุปได้ว่า ผลการศึกษาอิทธิพลทางตรงอิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม ของทีมคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังกล่าวข้างต้นเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ [8] ที่ศึกษาเรื่องการพัฒนาตัวแบบความสัมพันธ์โครงสร้าง เชิงเส้นของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความมีประสิทธิผลของทีมในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร และครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ โดยได้กำหนดปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนเป็น 4 ปัจจัย คือ บริบทองค์กร คุณลักษณะของทีม คุณลักษณะของภาระงาน และกระบวนการของทีม พบว่า ทุกปัจจัยส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบเป็นตัวแปรแฝงภายนอก 1 ตัวแปร ตัวแปรแฝงภายใน 3 ตัวแปร และตัวแปรผล 1 ตัวแปร มีตัวแปรสังเกตได้รวมทั้งสิ้น 23 ตัวแปร รูปแบบมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (Chi-square) = 38.34, P-value = 1.00, df = 100, RMSEA = 0.00, GFI = 0.99, AGFI = 0.97 และค่า Largest Standardized Residual = 1.66) องค์ประกอบ ที่มีอิทธิพลที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษามากที่สุด เป็นดังนี้ อิทธิพลทางตรง ได้แก่ กระบวนการทำงานของทีมคุณภาพ อิทธิพลทางอ้อม ได้แก่ บริบทขององค์กร และอิทธิพลรวม ได้แก่ คุณลักษณะของทีมคุณภาพ และลักษณะของงาน โดยองค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้นสามารถอธิบายทีมคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาได้ร้อยละ 88 ดังรูปที่ 1, 2 และตารางที่ 1

รูปที่ 1 รูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

รูปที่ 2 รูปแบบสมมติฐานการวิจัยที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตารางที่ 1 ค่าสถิติความสอดคล้องของรูปแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์หลังปรับรูปแบบ

ดัชนี	ระดับการยอมรับ	ค่าสถิติที่ได้	ผลการพิจารณา
1. ค่าไค-สแควร์	$P > 0.05$	1.00	ผ่านเกณฑ์
2. ค่า GFI	> 0.90	0.99	ผ่านเกณฑ์
3. ค่า AGFI	> 0.90	0.97	ผ่านเกณฑ์
4. ค่า RMSEA	< 0.08	0.00	ผ่านเกณฑ์
5. ค่า Largest Standardized Residual	$(-2) - (2)$	1.66	ผ่านเกณฑ์

ข้อเสนอแนะ

1. ควรทำการวิจัยพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในภูมิภาคอื่น หรือในระดับประเทศ เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาศึกษาเปรียบเทียบกัน หากพบข้อแตกต่างก็จะได้พิจารณาต่อไปถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดความแตกต่าง แต่หากผลการวิจัยเป็นไปในทิศทางเดียวกันก็จะเป็นเครื่องยืนยันข้อค้นพบ ในการวิจัยในครั้งนี้

2. ควรพัฒนารูปแบบความสัมพันธ์โครงสร้างเชิงเส้นของทีมคุณภาพที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนในการศึกษาระดับอื่น ๆ เช่น ระดับมัธยมศึกษา ระดับ

อุดมศึกษา เป็นต้น เพื่อจะได้องค์ความรู้ที่เป็นภาพรวมของทีมคุณภาพที่ส่งผล ต่อประสิทธิผลโรงเรียน ผลที่ได้จะเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาให้แก่ผู้บริหารสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ ดังกล่าว ทั้งนี้จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและเกิดความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาในทุกระดับต่อไป

3. ควรทำการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อการศึกษาในเชิงลึก โดยอาศัยรูปแบบการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้น เพื่อยืนยันข้อค้นพบว่า ตรงกันหรือไม่ และมีอะไรที่แตกต่างกัน หลังจากนั้นนำข้อค้นพบจากการวิจัยทั้ง 2 วิธี คือ วิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงคุณภาพมาสร้างเป็นข้อสรุปงานวิจัยในภาพรวม

4. ควรศึกษาอิทธิพลของปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่สามารถส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่เกิดจากทีมคุณภาพ เช่น ปัจจัยด้านคุณลักษณะของทีมในส่วนของบุคคล ที่เป็นสมาชิกในทีม เช่น ความต้องการ ค่านิยม เจตคติ ต่อการทำงานเป็นทีม ซึ่งการศึกษาถึงปัจจัยเหล่านี้จะสามารถสร้างองค์ความรู้ที่มีความลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

5. ควรศึกษาวิจัยเพื่อต่อยอดในเชิงลึก โดยอาศัยรูปแบบการวิจัยที่ได้พัฒนาขึ้นเพื่อยืนยันข้อค้นพบว่าตรงกันหรือไม่ และมีอะไรที่แตกต่างกัน เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยใช้ทีมคุณภาพเป็นตัวขับเคลื่อน เช่น การวิจัยทฤษฎีสถานฐานราก (grounded theory study) เพื่อสร้างตัวแบบจากการวิจัย เติงคุณภาพเปรียบเทียบกับตัวแบบเชิงทฤษฎี การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research : PAR) การวิจัยและพัฒนา (R&D) เพื่อพัฒนาทีมคุณภาพ ที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียน เป็นต้น

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง จากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ รศ.ดร.ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร รศ.ดร.ทงศักดิ์ คุ้มไชน้ำ และ ผศ.ดร.วัลนิกา ฉลากบาง ที่ให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ตลอดจนให้ข้อคิด ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัยด้วยความเอาใจใส่อย่างดี เสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา และขอกราบ ขอบพระคุณ รศ.ดร.สุภกิจ ศรีปัดถา และ ผศ.ดร.วาโร เพ็งสวัสดิ์ ที่ได้กรุณาเป็นคณะกรรมการร่วมพิจารณา วิทยานิพนธ์ ตลอดจนให้คำปรึกษาแนะนำ ซึ่งทำให้ วิทยานิพนธ์มีความถูกต้องและสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญทุกท่าน ที่กรุณาตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และให้ข้อ เสนอแนะอันเป็นประโยชน์ในการสร้างเครื่องมือ วิจัย ในครั้งนี้ รวมทั้งผู้บริหารและคณะครูที่เป็นกลุ่ม ตัวอย่างในการให้ข้อมูลการวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ บิดา มารดา ภรรยา และบุตร พี่น้องเพื่อนนักศึกษ ปริญญาเอก และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกท่าน ที่คอยให้การ ช่วยเหลือห่วงใยสนับสนุนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

เสมอมา คุณค่าทั้งหลายที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดา และ ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ชีวิต สติปัญญา และจริยธรรม อันเป็นเครื่องชี้นำและเสริมสร้างชีวิตที่สมบูรณ์แก่ผู้วิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] Charles, L.L., Murray, M., Baker, G.R., Barnsley, J., Tasa, K. & Ibrahim, S.A. The effects of quality improvement practices on team effectiveness : a Meditational model. *Journal of Organizational Behavior*, 23, 533-553 ; 2002.
- [2] Cohen, S.G., Ledford Jr., G.E. & Spreitzer, G.M. A predictive model of self-managing work team effectiveness. *Human Relations*, 49, 643-676 ;1996.
- [3] Hackman, J.R. The design of work team. In J.w. Lorsch (Eds.) *Handbook of Organization Behavior*, 315-342; 1987.
- [4] Herrenkohl, R.C. *Becoming a Team, Achieving a Goal*. South-Western : Thomson ;2004.
- [5] Kityanyong S. 108 games and activity for personal Development. Bangkok : Informedia book; 2003. (In Thai).
- [6] Levi, D. *Group Dynamics for Team*. California : Sage Publication, Inc.; 2001.
- [7] Lovett, J.M. *A Comparison of the Leadership Teams in Two Urban Elementary Schools*. Ph.D. Dissertation, Graduate School, Fordham University; 2001.
- [8] Manoosilp P. *A structural equation modeling of factors affecting team effectiveness in the schools under the office of the basic education commission*. Ph.D. of Educational Administration. Khon Kaen University; 2008. (In Thai).

- [9] Parker, G.M. Cross-Function Teams. 2nd ed. San Francisco : Jossey-Bass A Wiley Imprint; 2003.
- [10] Pierce, J.L., Gardner, D.G. & Dunham, R.B. Management and Organizational Behavior an Integrated Perspective. Ohio : South-West Thomson Learning; 2001.
- [11] Pothiwat G. Leadership change: a study to establish the theoretical foundations. Ph.D. of Educational Administration. Khon Kaen University; 2005. (In Thai).
- [12] Seesaard B. Preliminary research (New edition). 8th. Bangkok: Suweeriyasan ; 2010. (In Thai).
- [13] Tonsakul P. Why not work in team. Bangkok : Jitjakrawan ; 2004. (In Thai).
- [14] Wiryapan T. Team management and problem solving. 4th. Bangkok : Sahathammig ; 2010. (In Thai).
- [15] Wiratchai N. Model LISREL statistical analysis for research. Bangkok: Chulalongkorn University ;1999. (In Thai).